

92

164.

DRAMATIČNO DRUŠTVO

LJUBLJANI

Podlaga zakonske sreče.

Vesela igra v 1 dejanju, spisal J. Alešove.

Podlaga zakonske sreče.

Vesela igra v 1. dejanji.

Episal

Jan. Ališovc.

br. 11.

Ljubljana

Titelblatt

Dr. J. Ališovc.

Osebe:

- ~~1.~~ Slavoljub, mlad zakonik.
- ~~2.~~ Dragotina, njegova žena.
- ~~3.~~ Ivana, njena mati.
2. ~~4.~~ Dr. Pelikan, zdravnik.
- ~~5.~~ Terica, kuharica.

signatura 92
prava

1. prizor.

DRAMATIČNO DRUSTVO

— v —

LJUBLJANI

Elegantna soba s lepim hišnim orodjem, kakor sploh
pri gospodi, sredi ^{za kosilo} pogurjena miza. Vrata sredi in dveje stenske

Dragotina (sama).

Vše se Karalo na mi ~~dojelo~~ privrtilo do polu ^{lehek} ~~lehek~~ in
sega si domu. Navadno pripaja že o polu dveh, karavono
je po dolžnosti, ktero spolnovati je prisegel, veram na pisar,
nico do 4 strogo do dveh. Ta prestopok službenega reda mi je
porok Guberni njegove, ktera ga zapeljeja greh in vleče k
meni, kteri je dal svoje orce. Nevarnost ranj mi menda ne,
varna, ^{velika} gospodje po pisarnicah drug drugemu že toliko okoli
prste glačajo. Kar pripusti blagor gospoda, da se temu škoda
ne godi. Vrh tega je moj Slavoljub jako prišen, tako, da je
s stari dovršiti delo tudi do polu dveh. (Poslušaj pri ^{okraj} ~~razpravi~~)
Se ni o njem ne duha ne sluha, in vendar spoznam ga že na
korakih po tlatni. Kaj mi je neki, kaj ga radužava? Danes
je vže tretji dan, odkar je začel kasneje pripajati. Tudi
se nekasno čudno drži, ~~na svoj~~ ves zaničljen je, na moja oprava
svoja le kratko ali celo ne odgovarja in jed mu ne diši. Tendar
moškemu dobro pripravljena jed ne diši, je že slabo znamenje
^{točji} ~~točji~~ ^{boljši} ~~boljši~~ ali srčne Guberni. (Se vsede). Morda sem ga jaz
razčalila, morda je nas zapazil na meni še le zdaj celo kratko
napako, ktera ga grize, ktere si pa neupa meni zasodeti, ^{mošča} ~~oči~~

da se mi bo zameril. Prva zamera je v mladom xabonu rada pomenljiva, tedaj se je to treba varovati. Po meni je ne bo, vse, kar bi ga vlegnilo razsrditi ali vsaj zbuditi mu nevoljo do mene, bom skrbno skrivala, vsaj ni posebno, da mozi ve za vsa pota, za vse navade svoje zene, zlasti, ce ne segajo v zakonske zadeve. Mati moja so mi glede tega posremanja vreden izgled, koliko potov imajo, za katere sic nikdar ne zvedo. ~~ne~~, da bi bile nepostene, ali da bi oce ne smeli zanje vedeti, o ne, se treba ni, da bi se ^{rednosti} v sled tega nepotrebno vsikali v gole zenske zadeve, katerih dostikrat malo ali cisto nic se x razumijo. Trevidna mati si s tem prihranijo marsikakko silnost in v ocltu se ne godi nikakor, sua skoda. Tot hci svoje matere se bomo ^{ludi} jaz drzala nje-
nih nacelov. (Vstane ter gre k oknu.) Slovo bo ~~to~~ ura tri, in se ga ni videti. Se ve da, kosilo mu ludi danes ne bo vse, ne bo se mu prileglo, ker ze predolgo stoji kuhars pri ognji. - Rada bi verdar - le vedela, kaj ga pridrzuje. Sluzba gotovo ne, kajti cez nos ne dela uradnik prvostoropno, zlasti, ce ima ga caka doma mlada cenicca, ktero ljubi, (Edikne.) Ce jo ljubi, ce jo ve ljubi, korda - ne, su-
micila ga ne bom, dokler nimam vrosta.

2. prizor.

Prejinja, Kuharica.

Kuharica (pri stranih vratih). Milostljiva gospa, juba se bo skoro ^{izkadila} ~~prizadila~~, meso posušilo in pecenka je ze vsa lada in gubasta.

Dragotina. Brez gospoda se ne bo krosilo.

Kuharica. Kakor vam je drago, milostljiva gospa. Bojim se le, da bi se nad mano ne zanosili zaradi slabega krosila. Jar sem učena po bukvarah.

Dragotina. Ne boj se, gospod nima s tabo nič opraviti, svoj gospod sem jar, moj gos moč se s posli nima pečati.

Kuharica. A to povedite gospodu, prosim, milostljiva gospa, da bodo vedeli in se mesto nad mano, - ^{zmesli} nad ~~znosili~~ nad Vami.

Dragotina. Kaj pravis? To je mar nad tabo že razrosil, te morda celo grajal?

Kuharica. Jar nič ne rečem: Ti spovedi so mi ostio prepovedali, deli, ti neslogo med ~~patronskimi~~ gospodermem in gospodinjo.

Dragotina. A povedali so ti tudi, da ne smeš skrivati nikakoršne dogodbice v hiši, ktera se tiče gospodinje, da ne smeš biti hinavka.

Kuharica. Tudi to! A kar se tiče moje osebe, naj leti na-me, jar ~~prabim~~ si zapomnim in se varujem, da drugič zaradi iste ^{pa megreska} ~~napetke~~ ne bom grajana.

Dragotina. Zaradi ktere ~~napetke~~ ^{megreska}?

Kuharica. Ino, bom pa povedala, ker me silite, da si ravno nisem ena listik, ki rade besede prenašajo, če mi obljubite, da mi to v službi ne bo s'edovalo.

Dragotina. ~~Gura~~ Ne bo ti, jar te bom branila. Govori!

Kuharica. Bilo je v torek - Vi, milostljiva gospa, ste bili ravno šli iz hiše - pa pridejo gospod ~~in~~ -

Dragotina. Iz pisarnice, ne? Bilo je dopoldan?

Kuharica. Da, milostljiva gospa, dopoldan pridejo gospod in mi velijo, da nesem nekaj - kaj jaz vem, kaj - v tisto stacuno, kjer se delajo obleke za žensko gospodo. V tej stacuni je tudi lista gospodičina, za katero leta skoro po, ^{gibljankih} ^{očitov} ~~lovico - kupcijskih pomagacev.~~ ~~Libljana~~

Dragotina (kibus). In ti si nesla ono "nekaj" v stacuno?

Kuharica. Wisem! Gospod so mi rekli, da ni treba vam vedeti sa mojo pot in ker ste Vi, milostljiva gospa, precej bliže po od kodu gospoda prišli domu in mi poslali z nekimi pismomi,

Dragotina (jo vstavi). Wisim mogla iti brez moje vednosti? Kje je bilo tisto "nekaj"? ~~Ham~~ Li dala gospodu naraj?

Kuharica. Le ključ od misnice sem jim dala -

Dragotina. Ključ od misnice? (Štranški.) Meni jo zapela, ^{klepa,} ko da bi imel skrateljna v nji zaprtega. (Kuharici.) Torej si je dal ključ od misnice. Je bilo li to omenjeno "nekaj" v misnici?

Kuharica. Da! Prvo skablico da vzamem, potem zopet zakle- nem in ~~sem~~ ključ prinesem v pisarnico. Ker se pa to ni zgodilo, ~~sem~~ ~~sem~~ so me grajali in mi protili, da me bodo zapodili iz službe.

Dragotina (komaj skriva jezo, a vendar mirno). Ne bodo te, dokler sem jaz gospodinja. Torej idi v kuhinjo in pazi, da se klo- silo še bolj ne pokvari.

Kuharica. Jaz nisem kriva, če gospodu ne bo po volji. Taj sem se ničla po tukvah. (Odide.)

Dragotina (se hitro spreka po sobi.) Oh! / Se viče na stol.) Lepa ta.
Ka! Vaj le pride, mi bom že brala levite! Oh! Skrivaj, se
brez moje vednosti se meni o kuharico, skrivaj je je izroči
ključ misnice, ktere pred mano. Se ni nikdar odprl, jo hoče
poslati o štallico v štacino, kjer je gospodičina, za ktero
leta polovica kupcijskih pomočnikov, in ~~prejme~~ graja kuka-
rico, da je to morala opustiti. Čuša, da mi prišel še čez mene!
(Vstane.) Jar nevolnica! Izdana sem, prodana možu, ki ne
mara za-me, ki pošilja darila lepim gospodičinam in se sku-
ša o kupcijskim pomagaci na kolcnik pred to gospodičino!
Oh Toj meni revici! (Si pokrije obraz z ruto, ^{se nastopi} in pade na stol
ter se ihti.)

3. prizor.

Dragotina. Slavoljub.

Slavoljub (vstopi, zagleda Dragotino in ostrmi.) Za Boga! Tinica,
kaj ti je? (Odloži klobuk ter pristopi bližje.) Tinica! To ti je
mar težko? Atan Gren li, po doletu zdravnika? (To prime za
glavo.)

Dragotina (skoči urno kriško ter beži na drugo stran.) Se norčuj se
o mano! Vi dovolj, da me žalisi? Ata Se bravo, no kidosrčnej,
pinavec, meni revici se posmehoval? Teža ne tyjim!

Slavoljub (začuden.) No, Ata, Tinica, je li ozenj v strehi, če pritem
enkrat ~~prejme~~ kasneje k kosilu?

Dragotina (razdražena). Ekkrat? Danes je že tretji krat in
zdaj bo menda vsak dan tako. Tar tega ne lupim!

Slavoljub. Služba, pisarnica, opravila -

Dragotina Da, opravila zunaj pisarnice.

Slavoljub. Tinica!

Dragotina. Dragotina sem, ne Tinica. To ime si bom izpro-
sila, se spodobi se ti, da bi ga pačil.

Slavoljub. Ej, ej, Tinica! Taj je vendar le oženj v sreči!
vsaj dim se vidi.

Dragotina. Oženj, oženj je in razgal si li - li -

Slavoljub. Tar? S čem? Vsaj sem še le zavrtnar prišel.

Dragotina. Prav s tem si ga razgal, da te tako dolgo ni
domu. (Se vstavi pred njega). Tje si bil, ² odgovarjaj, allo
x amoreš?

Slavoljub. Ne vem česa odgovarjati. To opravila, pota, za
ktere ženskam ni treba vedeti, ker je boljše, da ne vedo.

Dragotina. Da, vidiš, vjel si se. To opravila, pota, za ktere
meni, tvoji ženi, ni treba vedeti. Klavosra pota so? Gotovo
nepočtena, ker mi jih skrivajo.

Slavoljub. Tinica, kak skratelj je šinil s tebe? Tako te še
nikdar nisem videl. Je li to moja Tinica, ktera mi sladi
življenje?

Dragotina. ^{Odredi se} ~~Opusti~~ praxe, ktere so ti pri vsaki ženski na jeziku.
če druge ž njimi slepariš, mene ne boš več in tudi kupu
čijskih ponovčnikov ne boš prekosil ž njimi.

Slavoljub (zavzet). Kupčijskih ponovitelov? V kakšni dobitki sem
jaz s kupčijskimi pomočniki?

Dragotina. To zaslagati sebi, bila bi moja stvarota in sama se
ne bom zasramovala. Dosti, da me ti zasramuješ.

Slavoljub. Danes te ne zapopadem, Tinica! Da pridem kasneje k
kosilu, se ne zgodi iz tega namena, da bi mi tvojo kuhinjsko
umetnost zasmehoval.

Dragotina. Sedaj ^{ti} nisem več ~~ta~~ nego kuharica. Le kuha moja je
bila vrota, da si me vzel. Če je v svojih očeh to vrhunec
ženske slave, bi me bil moral prej pohvaliti, potem bi ne bila
nikdar tvoja - kuharica.

Slavoljub (shansko). Bog vé, kaj jej roji po glavi! Ta saj sem sli-
šal, da ima vsaka ženska svojo srmo, moja jo je zdaj prvič
pokazala. To bo že minulo, in to čim hitrejšo, čim manj se bom
zmenil zanj, čim manj jej bom ugovarjal. (Glasao) Vekajva
prepri ali narediva vsaj pomirje, kajti pri ^{ječi} ~~kosilu~~ je mir
prva zabela, brez nje ne tekne najokloniši pečentke. Sediva!
(Izleče svenjo in se vsade!) ^{kuhinja} Kaklo je vroče!

Dragotina. Ni čuda! V vsaki vročini se skušati s kupčijskimi
pomočniki speha še bolj mine, nego ti ti.

Slavoljub. Res da sem hitel domu, kar so noge dale. Najhitrejši agent
bi me ne bil prehitel. Tinca, reci kuharici, da prinese juho.

Dragotina. Reci jej sam, jaz nisem tvoja dekla. Za posrežbo sem
si dobra, a za drugo - drugo.

Slavoljub. Haha! 'Le vem, kam to cilka!' 'Ne boj se, Tinca, gospa
Bojaričeva -

Dragotina. 'Ta hudi!' 'Tudaj imaš zunanaj hiše celi kareni!' 'Oh,
si predvrača, ~~ti~~ da mi to kar v obraz poveš, 'Se morda celo
bahaš z uspehi svojega hinarstva?' 'Oh jaz Toj meni nesreč-
nici, da sem se mu dala preslepiti, da sem mu šla na lince.
Toj! joj' (To kajovca odide ^{skrog} drugo stranška vrata)

Slavoljub (počasi vstane). 'Tentaj!' 'Kaj bi to pomenilo!' 'To ni
brma, to je kaj drugega. (Preniščuje.) 'Km! morda je
izvedila kaj svojih prejšnjih grehov.' 'Ta vsaj se zadobi pri
poroki ~~oplošen~~ odpušten odpušten poprejšnjih grehov in tim sledede
karni, se v vice ni treba iti grešitku. ~~Če to pa takha, sem~~
~~že v vicah, če ne pridem se v pekel.~~ - 'Srdnih grehov si
nisem ovest, malik, odpušljivi pogubniki in prestopke
dvorjenja kakhi lepi zali punčki pa ~~sem že~~ se ne zapisujejo,
tedaj se jih človek se svoji čeni ne more spovedati. Kdo
mi bo za zlo jemal, ako bodim po vertu med lepo disčimi
cveticami ter tu pa tam kaklo podukam! - 'Nekaj je Ti-
nici, jo je že kdo podpikoval. Mladi zakonci imajo sovrašni-
kor ko listja in trave, elasti med neomoženim ženstvom,
Morda jo vled tega ljubosumnost sare! 'Ljubosumnost mi
je vsaj porok, da me Tinca ljubi, in kedar se bo prepričala,
da je pralna vraša, ne bo tim bolj ljubila. - 'Čemu si
bom dalje obijal glavo s ženskinimi mukami? 'Kajš č bomo
kaj vgriznil, da si potolašim drugega kričelca, želodec;
morda se prvi med tem sam potolaši. (Kličé.) 'Kuharica!

4. prizor.

Slavojub . Kukurica.

Kukurica (prinese juho) In jo postavi na mizo) Če vam ne bo všeč, go-
spod, jaz ne morem kaj, sem jo naredila po bukvač. Če dolgo stoji
mi oguji.

Slavojub. Vič ne dé. 'Voaj se mi jed sploh danes prav ne prilèže. Da je
le kaj v želodcu, kateri je jel godenjati. - Ja ne porabim, Terica,
ko pospravíš po kuhinji, se oglasi pri meni, razumíš?

Kukurica. Razumim že, gospod, a -

Slavojub (hitreje). Na, kaj je? Ste se mi danes spuntala obe?

Kukurica. Jaz ne, gospod, a težko mi je, dvema ob enem obreči:
dasiravno sta oba eno zakonsko telo.

Slavojub. Kaj plodiš? Prepovem ti takle besede od zdaj za vselej.

Kukurica. I no, no, bom pa molčala, vsaj ^{ti} tako nerada povedala,
ker sem slišala pri privigi, da posli ne smejo vsega videti,
kar pa vidijo, zase obdržati.

Slavojub (neha jesti). In ta nauka, misliš, da je bil za tvoja
nočesa?

Kukurica. I no, človek ima marsikako priložnost, če bi večsik ne
zamiral.

Slavojub (vstane). ~~Idaj~~ To se menda pravi, da imaš ljud. ti prilož-
nost, a kaj videti, ko bi ne mirčala.

Kukurica (na videt nerada) I. no - ljud.!

Slavoljub. In kaj bi videla, ko bi ne mižala, govori, ako ne, ti bom stresel dušo iz telesa!

Kuharica (se mu umika). Če me cilite, moram govoriti, kajti pri spovedi so mi rekli, da moram ubogati gospoda.

Slavoljub. Je že dobro, če tudi brez uvoda. Govori, kaj bi bila videla, ko bi ne bila mižala?

Kuharica. Ne spite, gospod, ja naju gospa ne slisajo. To me danes že dobro osteli.

Slavoljub. Ej, naj slisaj, te ne bo onedla. Govori!

Kuharica. Milostljiva gospa so mi naročili, da grem brez, ko pospravim po kuhinji, ^{brez vaše vednosti} na veliki trg v listo hišo, kamor sem nesla v šorek pismice.

Slavoljub. V šorek si nesla neko pismico v hišo na veliki trg. Komu in od koga?

Kuharica. Ne vem, komu, a dali so mi ga milostljiva gospa. Danes naj grem po odgovor.

Slavoljub. Tedaj je v moji hiši cela pošta in ti si postiljan d'amaur?

Kuharica. To pa že ni res, jaz nisam nikakoršnega postiljana amor. Zar nisem pisala pisma, tudi same ni bilo pisano.

Slavoljub. Tu tvoje postiljone mi ni mar, imej jih, kolikor hočeš, le sama ne smeš biti postiljon, da ti brez moje vednosti prenašala pisma moje gospé. Tdaj ne poslušaj in drži se strogo mojega povelja, če ne, boš šla tže jutro iz hiše. Po storjenem delu v kuhinji boš šla

po ukazni gospe po odgovor na pismo, a princesa ga meni,
ne gospej, razumiš? Gospej pa rečeš, da nisi dobila odgovora,
da se ti je velilo, jutro priti ponj.

Kuharica. Gospod, to bi bila laž in lagati se ne omem, so mi pri
spovedi prepovedali.

Slavoljub. Pa zamisli, da ne boš vedela, kaj se ti je dalo, ali izmi-
sli si kak drug izgovor, da mi le pismo princese. Si za-
pomnila? - Potoma oddaš se-le škaflico posrežičku, kteri
naj jo reše tje, kamor kaže napis. Tu insaš descliso, da
mi plačaš pot. - ~~A~~ To skri in ako počes, da ostanes pri
meni, ne zini besedice o mojem poslu.

Kuharica. Molčala bom, ko sv. Tarez. Pa kje so gospe? Tuba
bo meala? Imen ti prinesli meso in pečenko?

Slavoljub. Gospe menda glava boli. Meso in pečenko spravi, jaz
je ne bom jedel.

Kuharica. Se boljše, saj je včasih tudi mrsta dobra, kadar nena-
doma kdo pride -

Slavoljub (hitro). Nenadoma kdo pride? Kdo je tisti, ki pride ne,
nadoma?

Kuharica (se prime za usta). Ne zamerite, razgovorila sem se, nenado-
ma nihče ne prihaja nihče.

Slavoljub. Sedaj se pričakuje. Se boljše. Ženska, ti si ^{poln} ~~cel~~ arsenal
skrivnosti, ktere se godijo v moji hiši med tem, ko mene ni
doma. (To prime za vrat) Govori, če ne bi bom iz tistih
skrivnosti iz živila.

Kuharica. Za božjo voljo, ne davite me, gospod, jaz sem nedolžna, saj ne prihaja k meni zaradi mere.

Slavoljub (jo izpruši). Tudi slabsi. Kdo je listi, ki ne prihaja zaradi tebe?

Kuharica. Kaj ta ti poznam! Saj ne videm drugega nego klobuk, palico in sulkajo, kar pušča v srednji sobi.

Slavoljub. V srednji sobi? Sedaj zahaja v spalno sobo? Tunc, tvoja spoved postaja vedno bolj zanimiva. O kateri uri prihaja?

Kuharica. Okoli enajstih.

Slavoljub (skriva togo). Okoli enajstih, medar sem jaz v pisarnici. Ženska, narazen ova pri tej priči, ako mi črhneš besedico o tvoji spovedi proti gospej. Sedaj pospravi po kuhinji in spolni moje povelje in kar ti je ukazala gozpa. Vmisiša se pridi k meni z odgovorom, sulkaj te bom pričakoval. Tuho vzemi sabo v kuhinjo naraj.

Kuharica (pobere posodo iz nira, za-se). Na, če danes ne bo srečka s hiši, ~~ne~~ nebem se nikoli nič ngranila. A jar ga mi sem pripikala črnik oblatlov, tega se mi ne bo treba spov, vedovati. (Odide s posodo v kuhinjo)

Slavoljub (hitro po sobi sem ter tje). Zdivjal bi! Pisma se pišejo in nosijo brez moje vednosti ~~in~~ iz hiše, moški s klobukom palicami in sulkjavi zahajajo brez moje vednosti k moji mladi ženici, zato je dobro, da včasih ostane morda pečenka. Tvostrno! O moja žena je, glor vkljub mladim let stara, izvujenta kinaotka, nesramnica,

že inton, da so se me prijeli rogovi. A te stoj! Ne boš se mi dalje klonila. Da bi ne bila kukinjske klepetulje, ktera jezika ne more držati za zobni, Bog ne, kako dolgo bi me bila žena še za nos vodila! A zdaj bo konec lepih dni ljubavi, se danes bo šla iz hiše ali pa jara, skup ne bora niti ne eno noč pod isto streho. Le čakaj, Kaca, zdaj si pričela samo sebe! Podal te bom zamičevanji vsega sveta, vse naj te zasramuje in tvoja mati naj se veseli sadu, kteri je do izrastil in dozoril na njenem vrtu. I sramoto te bom zapodil iz hiše, potem se vlači s tvojim dvovrilcem ali dvovrilci, kajti Rjer je eden, jiti je v Kradkem deset, sto, + grado, kakor krokarji za metovino. (Trkanje.) Menda nekdo kuka. Ja jo bo steknil. Noter!

5. prizor.

Prejzji. Dr. Pelikan.

Pelikan (postopi za jealico, klobukom in zgornjo suknjo in je rekla. Ko osupnjen.). Ni gospe tukaj? Odločena ma -

Slavogjub (za-se). Do gospe praša? Presrašen je? Je že pravi! Zato jej ni bilo všeč, da sem prišel pozneje k Rosilu, ker bi bil zdaj že klo navadno, v Kavčarui. (Glopi trdo k Pelikanu). Skorno imam čast? Kdo me počasti?

Pelikan. To vprašanje se razdeli na dvojje, namreč, kdo sem jaz in ali počastim vas. Odgovor je odvisen od ^{odgovora na} vprašanja, ktere reza osavim jaz: Kdo se mi predstavlja v vaši osebi? Kako nalogo imate Vi v tej hiši?

Slavogjub. Kakva omevna predrznost! Ne mara bi zak devati, da bi vam dokazal po pisnih, da sem gospodar tega ustanovanja.

Pelikan. Ta odgovor se razdeli na dvoje, ali ste hišni gospodar,
dar, ali pa le gospodar tega stanovanja, tedaj najemnik.

Slavoljub. Se ti hočete šaliti z mano? Nisem pri volji, tedaj
vprašam še enkrat: Morete li opravičiti svojo nazočnost
na tem mestu? Kdo ste? A le kratko, če ne bi se pri-
merilo, da bi se morali zasultati, preden kaj odgovorite.

Pelikan (mirno). To protenje vaše je ^{odvisno od} ~~opera~~ na dvoje, prvič
zakimate mi pravico, mi pokarati vrata, drugič, ali jaz
sploh grem.

Slavoljub. Kakko predrana nesramnost! Vam bom pokazal,
da je to vprašanje prav hitro rečeno. (Ja zgrabi ter urno
hva stori vrata.)

Pelikan (se brani in upije). Ta odgovor se razdeli na dvoje.
(Klic se vsliči, No je že zamaj.)

Slavoljub (zapre vrata). Tega sem se znebil prav po domače.
Lepe dvoritelje ima moja žena.

6. prizor.

Slavoljub, Dragotina.

Dragotina (hitro priteče iz svoje izbe). Za božjo voljo,

Slavoljub, doktorja si vzel iz hiše.

Slavoljub. Doktor je? Tedaj se ne pečaš z navadnimi ljudmi,
mora že biti višje stopinje?

Dragotina. Nisem ti hotela povedati —

Slavoljub. Se ve da ne, kakko neumna še nisi, da bi mislila,
da ti jaz kaj takega gledal ali sypel.

Dragotina. Ne da ti kaj slabega mislil.

Slavoljub. Bog varuj! Lepa mlada gospa in priljubljen, Guberniv doktor sama v spavnici, kaj boš ta slabega počela! Kdo bo kaj slabega mislil od nje!

Dragotina. Oh, Slavoljub, vsega tega ne morem prebrskati, kar se je danes meni, slabi ženski, pripetilo. (Se jokaje vije na Tolo)

Oh, oh! tega se zasluzim, Slavoljub! Ti si mi prelomil zvestoto in zdaj me mene ~~sum~~ dolžis ne zvestobe. Oh, oh, po meni je. (Toka.)

7. prizor.

Prejšnja. Ivana.

Ivana (hitro vstopi in zagleda Dragotino). Za božjo voljo, sveta pomagavka, kaj se godi z mojo Tinico! (Stopi k nji in jo objema.) Telo te je umoril, Tinica, povedi, da mi opraskam obraz!

Dragotina. Oh, draga mamica, oh, moj mož! Rešite me iz njegovih rok.

Ivana. Tinog! Zato mi je izpeljal nedolžno golobico, da ti jo tu pomoril. (Slavoljubu.) Gospod zed, kaj ste se pridržali. Takemu trinogu ne pustim dalje svojega obrotka.

Slavoljub. Le vzemite ga pod svoje krilo in nesite damu, da svet ne zve tako brž, kako kico ste izredili.

Ivana. Gospod zed! S tem zgrabite mojo čast, mojo odgojilno metodo in materno čutje. Ste li besni? Veste, kaj govorite?

Slavoljub. Sem besen, sem, in vem kaj govorim. Če se čutite razžaljeno, vsaj vidim, da razumite moje besede tako, kakor so namenjene.

Ivana. Zda j je vsega konec! Da ti ne bila, Tinica na pro-
mitva, ti vam jaz že trala levite, a tako -

Slavoljub. Berite jih njej in da vas ne bo nitice motil, vze-
mite jo kar sabo na dom.

Ivana. To

Dragotina. Oh, oh, glejte mamica, kakošen je! Pustite ga.

Ivana. To je od več! Pustite ga, Tinica, idite v ^{svoj} ~~svoj~~ ~~svoj~~
sobico, da naju še ~~ta~~ grši ne tazzali. (Odhajajoča z
Dragotino.) Gospod cel, se bova še videla. (Odide.)

Slavoljub. Ljubši mi je, da ne. Ticer pa nimava prav nič
govoriti; zmerjati se ne dam, računna nimava; da včasne
svojo Tinico in njeno ropotijo, pa je vse pri kraju. -
Oh! Ta jeza je za mojo bolezen kakor nalašč. Mir
in pokoj mi je ~~da~~ zdravnik na orce privzel, a ~~bi~~
~~bi~~ ~~maen~~ ^{se ne ogul.} pri takih dogodbah! Vič ne de, naj me spravi
bolezen pod zemljo, tam bo vsaj mir, me ne bo več
žena za nos vodila. Taka je, če dobi uradnik mlado
ženo, ktera se med tem, ko on v pisarnici prah požira,
dolgočasi in v sled tega misli na tujotije vsake ba-
že. To sem se zaljublil, sem storil proo neumnost,
pri ženitvi drugo, v tujje rado gre; radoveden sem, če
se bo ta pogovor na meni skušil.

8. prizor.

Slavoljub. Tuharica.

Tuharica (Pogleda parljivo skori kuhinjska vrata, potem
ostopri). Ste sami, gospod? Tu je pisnice. Vaše postla
sem opravila. (Imu da pismo.)

Slavoljub (za vrane). Dobro, Jerica, na nekaj za pot. (Sej da donesaj)

Kuharica. O zakvalim gospod! (Za-se.) Pet desetice! Eno sem za,
služila sam ^{meda posreščila} av, drugo mi je dal oni gospod, jik imam sedem.
Zdaj grem pa brati pismice, ktereга sem dobila na pošti. Kaj
dovedna sem, kaj piše. (Glasno) Imem li iti?

Slavoljub. Jaz te ne potrebujem. (Kuharica odide.) Zdaj imam
dakar njene nevestobe v rokah. (Ogleduje pismo.) Ota Jerico?
Žvita kača je v žveci s kuharico in obe me gobjufate.
(Odpre pismo.) Bom videl, kako daleč je že s svojim gala-
nom gledé srčne žveze. (Zvonenje v stranski sobi.)

Kuharice (dečo hitro čez oder v stransko sobo). Gospa me kli-
čejo. Zdaj mi pa Bog pomagaj! (Odide.)

Slavoljub. Ženske sitnosti. Vsak krenutek kaj drugega.

Kuharica (prideče nazaj). Po doktorja morem teči in
hitro, so rekli stara gospa. (Odide v kuhinjo.)

Slavoljub. Ne bo nevarnega! Krc, omedlevica, slabost mišic
in take malenkosti, za ktere se moški se ne zmeni. A
zdaj k pismu. Zelo sem radovedan. Kdo je podpisal.

(Pogleda v pismo.) „Vacc.“ - Ilm, dokaj navadno ime,
in ker ni podpisal „doktor“, je menda že drugi. Na ta
način jih ima zdaj že več. Meni vse enako. (Bere.)

„Ljuba moja!“ (Govori.) Ljuba moja! Blizo sta čé, tako
se ~~odpirajo~~ nagovarjajo že večletni razgubljeni. Korda
sem ga že prizénil. Nadaljujmo! (Bere.) „Ves, da

pisanje moji okorni uoki težko stane. (Govori.) Oho!
Erke so res, ko da bi bile ruce hodile po papirje in
koda bi bila roka vsega bolj navajena, nego pešesa.
Občudujem okno moje žene, ki se s tem človekom
sika. (Bere dalje.) A ker nočem, da ti vedel gospod
za najino ljubekn (govori) menim da (bere), odloči kak
kraj in uro, da se snideva. (Govori.) Čedalje lažji!
Da ti ne bil že čisto nestvarljiv, bi iz kože skočil.
A zdaj mi ni nič mar za-njo, tedaj berimo o hladno
kvižo do konca. (Bere.) Kar si mi zadnjič prinesla,
je že pošlo, skušaj mi zopet kaj pripraviti, zlasti
^{šlečija} pečenka mi dobro tekne. (Govori.) Tu ni pa pamet
ostane! Moja žena in človek, ki se da s šlečijo pe-
čenko pitati! Naj si razloži to kdor hoče, jaz mi
sem tako nič. (Bere.) V nedeljo popoldan boš ime-
la že kako pravo ~~pravo~~ uro; ~~praj~~ če ti bo mogoče
priti, te bom čakal pred cerkvijo in potem greva
na sprehod v Liško, ga bova pa polukala poliček.
Šlečije pečenke ne pozabi, za katero te že naprej po-
ljubi tvoj Nace. (Ves zavrel govori) A-a-a! -
Prav ob pamet sem! Tu tako brezno hudočij se
imekuje moja žena! A-a-a! Pri tej prici jo kapo,
dim iz nise, če ima sto krovov, vmedlevic ali se kaj
drugega, vaj jo ozdravi Nace ali oni doktor ali kdor
hoče, a v moji hiši se ne bo zdravila. (Se zakleti proti
oratan in skuša odpreti.) Zaklenili ste se. Je že dobro,
grem iskati postrežičke, da mi bodo hišo izkudali.

Bom videl, kdo je gospod s moji hiši, nesramnica in
njena mati ali jaz. (Vzame klobuk in hoče hitro oditi)

9. prizor.

Prejšnji. Dr. Pelikan in Tukarica.

Pelikan (besi s Slavoljubom skup). Počasi, počasi, gospod, je
raz^{delni}~~delni~~ na dvoje —

Slavoljub. Da bi Vas še bil raz^{delni}~~delni~~ na dvoje. Komaj sem
vam pokazal pot iz hiše, in že ste v drugič tu.

Tukarica. To so gospod doktor, ^{Pelikan} kteri zdravijo milostljivo gospo.

Pelikan. To se razcepi na dvoje, dekle — prvič — sem jaz
„medicinae doctor“ —

Slavoljub (mirnejši). „Medicinae doctor“ ste in zdravite mojo ženo?
Je li bolna?

Pelikan. To vprašanje se razcepi na dvoje, prvič —

Slavoljub. Tedaj je bolehalo? Že dalje časa?

Tukarica. Da se tega ne veste, gospod! Že čez teden dni.

Slavoljub. A meni o tej bolerni ni nič povedala. Je li nevarno
bolna, gospod ~~do~~ „medicinae doctor“?

Pelikan. Tudi to vprašanje se razcepi na dvoje, prvič: je li
bolna, in drugič, je boleren li nevarna? Prvo je, a drugo
utegne biti.

Slavoljub (za-se). Bolna je in to njeni zdravnik? Tedaj bi jo
bil zaradi tega ~~to~~ sumičil brez vzroka. A če ti ~~bol~~ je
bolna, zakaj mi skriva boleren? Morda sem se vsaj ne,
koliko prenažil. A pismo, to prekleto pismo. Ne, kriva

je na vsaki način, jaz ne odpadem od svojega sklepa,
(Glasno). Gospa je v uni-le sobi,

Pelikan. Bom pogledal, kaj jej je, in zapisal pomirjiva
zdravila za mišice. (Stoji ^{stranski} k vratom.)

18. nastop.

Prejšnji. Ivana. Dragotina (za odrom)

Ivana (nedogati). Le bri, doktor, moj otrok mi umira. Vstopite,

Pelikan (vstopi, a tako, da so vrata odprta in se slišijo
besede.) Hm! Razcepiti je to na dvoje. Zila hitra,
kri vroča,

Ivana. Je li nevarnost, gospod doktor?

Pelikan. To vprašanje, gospa, se razcepi na dvoje, prvič:
~~je~~ li kakoina je boleren in se li da ozdravit.

Dragotina. Oh, ne, ne, doktor, ta boleren je vrná boleren,
ne dá se ozdravit! Ne lundite se dalje, ~~z mano~~, da
bi mi odpravili bitno življenje, vaš trud je brez uspeha.

Pelikan. Mlada gospa, vaš obup se razcepi na dvoje -

Ivana. Oh, ne govorite tako, gospod doktor, rajši jej pomagajte,
če naša umetnost vé kak pripomoček.

Stavogub (stoji zamisljen na strani). Kako mi presunijo vse
njene besede! Šloro bi mislil, da je nedolžna, pa pisno,
pisno!

Ivana. Bi ne bilo boljše in pospeševalo ozdravljenje, ako
bi vzela bolnico na svoj dom in jej obregla z mater-
rino skrbnostjo in gubeznijo (glasneje), ktere bi jej
tulkaj manjkalo?

Pelikan. To vprašanje se da rešiti, ako se razcepi na dvojce.

Slavojub. Pravi butec sem, da mi je prišlo na misel, tega staro, kopirneča dobiti, da je moj tekmeec. Izam me je te misli! A pismo, pismo! Terica! (Se pogovarja s kuharico, ko da bi jo prašal, je li to pismo za gospo.)

Ivana. Tada j idiva, otrok moj! Toliko moči boš že še imela, da prišeš iz te hiše, kjer biva divja zver, ktera je po nečlo, večko napadla mene, ^{in hudo} ranila srce mojega otroka. Tdive! Wasloni se na-me, dete! (Obe privete počasi iz sobe, Drago, sin a se naslanja na mato Ivano), Pelikan pride za njima).

Slavojub (se strese, ko ju vglada, za-se). Kakko se mi smili! Takka ni grešnica! Da bi ne bilo pisma, na Kolenih bi jo prosil odpustčenja. ~~Šta~~ A doktor mi še opravičena, naj molči, sace. (Hitro stopi pred Dragošino ter jej moli pismo.)
Poxnaš ta papir, revesta?

Dragotina (se prestraši). Moj Bog, izvedel je.

Ivana. Kaj pomeni to, Terica? (Ostro.) Ligarco je to pismo in komu je pisano? Govori, dete, opraviči se! Kaj je v pismu?

Slavojub (da Ivani pismo). Tu je! Berite ga instrumite nad otusom preljubljene hiere.

Dragotina. Oh moj Bog, zdaj pa vse vé! (Se zovre na stol, kuharica in Pelikan jo vjarmeta in se pečata z njo.)

Ivana (bere hitro, zakriči in leti na stol) Ha! v glavi oè mi viti! Kaj kacega moji hiši, po majem ~~dat~~ ljubljem otroku. Ni mogoče! doktor, berite. Ni in rešite čudro zastavico.

Telikan (vzame pismo.) Vsaka zastavica se razcepi na dvojje. (Bere.) Ljuba moja! (Terica ~~zastavi~~ Ivana, in Dragotina zallice.) Wo kaj Nam je? Ne motite me v branji. (V nadaljeje v branji, Terica se čed elje bolj srannje, Slavoljub ponosno gleda) Ves, da pismo je moji rokli težko stane, a ker nočem, da bi vedel gospod za najino gubezen, odloči tako kraj in uro, da se sni, deva. Kar si mi zadnjič prinesla, je še pošto, skušaj mi zopet kaj prikrajati, vlasti telecja pečentka mi do, bro tekre. V nedeljo popoldan boš imela še tako prosto uro; če ti bo mogoče prihi, se bom čakal pred cerkvijs in potem greva na sprehod v Liško, ga tova pra polu, kala poliček. Telecje pečentke ne pozabi, za katero te že naprej poljubi Tvoj Nace. (Tuharica pristvoči in hvče Telikanov izbrgaki pismo.) Lelke, t zapopadek tega pisma se mora razcepiti na dvojje. (Vsi strme.)

Tuharica. Oh ne, ne, pismo je od mojega Naceta, ne dam ga razcepiti.

Slavoljub (hitro). Od tvojega Naceta je pismo, nesrečnica, in gotovo zapopadek leti na-te!

Tuharica (oramozgiva). Oh, ne zamerite, gospod, ^{dom} Nace je tako sva tako od daleč zmana.

Slavoljub. In jaz sepec, sem bil tako slep, da tega nisem bri spoznal! Ja, gubosumnost je slepa obrast!

Ivana. Gospod rek, so razraženje je tako, da se ne da popraviti. Njen se ~~ni~~ tako oramota godi moji hiši, ne bo stanovala dalje moja hči. (Dragotini.) Dvide!

Kuharica (Delikant). Nate ~~drag~~ pravo pismo, a mojeja mi dajte
naraj. Zmotila sem se v naglici in sem ji zamutila, Trošni,
dajte mi ga, saj sem ni za rabo, gospod doktor.

Delikant. Tince, oprošnja tvoje se razcepi na dvoje, prvič, da ^{nam} dana
si dem ~~svoje~~ pismo ~~nam~~ in naraj in sprejmem drugo. Čemu mi bo
drugo pismo? (Šjda pismo)

Jovana. To usem, kar sem videla, sklepam, da je danasnje konatije
kriiva vezidel Kuhnjska devica.

Dragotina. Da bi bila vaša beseda, mama, resnična, kada bi vse
pozabila, a Slavoljub i

Jvana. ~~Slavoljub~~ Tvoj mož se je danes od reke otrani pokkazal, od
ktere ga se nisem poznala. Njegova brezobzirnost -

Dragotina. Da bi bilo le to, a on mi je nezvest.

Slavoljub (pristopi). Nezvest, Tinica? Ga ni pod oltarom, keri
bi bil svoji ženi zvestejši od mene, verji mi!

Drugotina. ~~Kaj pomenijo~~ Čemu imaš skrivnosti pred mano? Kaj
je v mixmici, ktere mišdar ne odpreš pred mano?

Slavoljub (odpre mixmico). Prav nedolžne reči, Tinica, 'Vteji škabli'
ei, pogledj, je nekaj za-te in tu peča za tvoje mamico, kar
sem ti vama hotel podariti rojstni dan.

Dragotina (bolj vesela). In kaj je ~~zato~~ gospod račna v šlaceni
na velikem trgu, za ktero leta polovico Kuhnjskih obrezajev?

Slavoljub. Dela tako pečo tudi za-te.

Dragotina. Je to vse tudi resnica?

Slavoljub. Prisogam ti pri svoji ljubezni do tebe, ktera je bila danes v taki nevarnosti.

Dragotina. Zakaj si nekaj dni tako klesno pripajal k kosilu?

Slavoljub. ~~Se~~ Po nasvetu zdravnika sem se hodil kopati in potem sem se čez ur sprehajal.

Dragotina. Po nasvetu zdravnika. Si li bolan? Zakaj si mi to prikrival?

Slavoljub. ^{reprobrebao} Te nisem hotel ^{strasiti} strasiti, ker bolzen ni nevarna, Pa vsaj si tudi ti občevala z doktorjem -

Pelikan. To občevanje se razcepi na dvojje, prvič -

Dragotina. Edaj se bo čisto nehala, ne zamerila gospod doktor.

Slavoljub. A vendar ni bilo prav, da si mi prikrivala bolzen.

Dragotina. Te nisem hotela ^{strasiti} strasiti, ker ni bilo nevarnosti.

Slavoljub. Kaj je o pisni, ktere je ^{prenapela} ~~pisala~~ Terica?

Dragotina. Beri odgovore ali bolje, da ga bere gospod doktor in sicer na glas. Prosim gospod doktor!

Pelikan. Naj bo, dasiravno se prošnja razcepi na dvojje.

(Bere.) Častita gospa! Pipa iz morske pene, ktero ste dali okovati s srebrnom, bo o pravem času gotova. I spoštovanjen Timen, zlatar. (Govori.) Pipa? za gospo?

Zapomadek pisma se mora tedaj razcepiti na dvojje.

Dragotina. Vganes edaj, Slavoljub? Hotela sem te razveseliti o pipo, ker tako rad radiš, in da bi bilo veselje večje, sem ti ~~to~~ prikrivala.

Ivana. Edaj je vse jasno. Doktor previdni je kiva danšnje romatije le Terica, ktera je ^{nepremišljena} ~~svobod~~ svoja ^{neravnost} zmerljivost.

napravila solitno nepotrebnih in tujih besedi. Kaj lazege
se rado zgodi, če se postam preveč zaupa.

Slavoljub. Klivi smo vsi trije, jaz, ker nisem ^{bil} skoren, celo v malom
postih, odhribovčen, do moje drage zenice —

Dragotina. Jaz, ker se ~~nisem~~ skivala nekdere reči svojemu ljubljemu
nemu možu —

Ivana. In jaz, ker ti nisim pred poroko vtisnila v srce nauka,
da možu ne onesi nič prikrivati. Kar gre s svojim očedom,
ne gre z vsakem.

Kuharica. In jaz pa, ker sem bila jezična, kar so mi ^{pre}govredali
pri spovedi. Ohi nesrečni Nace! (Poklekne.) Inem li upati
odpustitja?

Slavoljub. Ker ova oba po tebi prejela Moristen nauk, naj ti bo
zadaj ^{prizaneseno} ~~odpusteno~~, se ve, če dovolj gospa.

Dragotina. Kaj bo! ~~He he~~ Moje misli so misli mojega dra-
gega možička, uteri mi od slej ne bo nič prikrival, kaj ne?

Slavoljub. In kteremu ludi ti ne boš priče prikrivala. Od danes
se bo pričel srečnejši del najine zakonoke zveze (Si podaste
roke).

Ivana. Kterega ne bo kalilo ne zaupanje, kajti zaupanje je
podloga ~~svetnega~~ zakonoke sreče. Če tega ni —

Pelikan (jej ponosno prestirne besedo). Se zakon zaupni na dvige.

(Zaginjala pade.)

Konec.

A. 228
o. s.

Slov. dram. društvo se do-
voljuje to veselo igro na tukajš-
nem gledišču predstavljati.

C. k. deželno predsedništvo
v. Ljubljani 13. marca 1872.

substitu